

25. 5. 2021

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

K některým otázkám týkajícím se nákladů na právní zastoupení

Je-li někomu zasahováno do jeho práv protiprávním jednáním jiné osoby, nezřídka je nucen využít služeb advokátů. Výkon advokacie je přitom služba, která je zpravidla poskytována za odměnu.[1] Takovým osobám pak v této souvislosti vznikají finanční náklady, jejichž náhrady se za určitých okolností mohou i v mimosoudní fázi po protistraně domáhat.

Tento článek ve svém úvodu nabízí stručné shrnutí přiznání náhrady nákladů na právní zastoupení civilním soudem a dále se zabývá problematikou uplatnění nákladů na právní zastoupení v mimosoudní fázi.

PŘIZNÁNÍ NÁHRADY NÁKLADŮ NA PRÁVNÍ ZASTOUPENÍ CIVILNÍM SOUDEM

Pakliže je vedeno soudní řízení, úspěšné straně vznikne při splnění podmínek nárok na přiznání náhrady nákladů řízení soudem, a to podle zásad vyjádřených v § 142 a násl. zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád (dále jen „OSŘ“). Mezi náklady řízení patří zejména soudní poplatek, náklady na právní zastoupení[2] (včetně nákladů vynaložených před zahájením soudního řízení), tzv. režijní paušál[3] podle § 13 odst. 4 vyhlášky č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif) a dále DPH ve výši 21 %, je-li advokát plátcem daně z přidané hodnoty.

Ačkoliv advokátní tarif umožňuje, aby odměna advokáta byla ujednána smluvně a ujednání o její výši a způsobu jejího určení bylo ponecháno na vůli smluvních stran[4], soud při stanovení výše nákladů na právní zastoupení zpravidla vychází z mimosmluvní odměny. Pravidla pro výpočet mimosmluvní odměny pak upravuje advokátní tarif v § 6 a násl., kdy je výše odměny stanovena podle sazby mimosmluvní odměny[5] za jeden úkon právní služby a podle počtu úkonů právní služby[6], které advokát vykonal.

Právním titulem pro zaplacení náhrady nákladů řízení (které v sobě zahrnují náklady na právní zastoupení) je v takovém případě pravomocné rozhodnutí soudu, které neúspěšné straně v nákladovém výroku standardně ukládá povinnost náklady řízení úspěšnému účastníkovi řízení zaplatit k rukám jeho právního zástupce do tří dnů od právní moci rozhodnutí.

NÁROK NA NÁHRADU NÁKLADŮ NA PRÁVNÍ ZASTOUPENÍ V MIMOSOUDNÍ FÁZI

Jak je to ale s náhradou nákladů za právní zastoupení v případě, kdy je primární záležitost vyřešena ještě v mimosoudní fázi a neexistuje žádné rozhodnutí soudu, které by takto vynaložené náklady přiznávalo? Vzniká stranám oprávnění požadovat po protistraně náhradu za právní zastoupení a z jakého titulu? Odpověď není zcela jednoznačná, neboť vždy bude záviset na konkrétních okolnostech případu.

NÁKLADY SPOJENÉ S VYMÁHÁNÍM POHLEDÁVKY ZE STRANY VĚŘITELE, POKUD DLUŽNÍK SVŮJ DLUH JEŠTĚ PŘED PODÁNÍM ŽALOBY UHRADÍ

V praxi se čím dál tím častěji setkáváme s případy, kdy jsou náklady na právní zastoupení

v mimosmluvní výši podle advokátního tarifu (zpravidla za dva úkony právní služby podle § 11 advokátního tarifu spočívající v převzetí a přípravě zastoupení a přípravě výzvy k plnění) vymáhány vedle samotné pohledávky ještě v mimosoudní fázi. Zpravidla se tak děje předžalobní výzvou, kterou advokát zasílá jménem klienta - věřitele. Otázkou je, zda je takovýto postup v souladu s právem.

Ačkoliv v minulosti Nejvyšší soud České republiky v rozhodnutí ze dne 22. 10. 2008, sp. zn. 32 Cdo 1733/2008 (dále jen „**Rozhodnutí**“) judikoval, že věřiteli na náhradu takto vynaložených nákladů nárok nevzniká, a to z důvodu absence příčinné souvislosti mezi protiprávním jednáním (prodlením) dlužníka a škodou věřitele, když rozhodnutí věřitele o právním zastoupení bylo dobrovolné, nejnovější judikatura je opačného názoru.

Ústavní soud ve svém nálezu ze dne 5. 9. 2017, sp. zn. III. ÚS 1017/15 uvedl, že „vydání prostředků na právní pomoc představuje zásadně újmu na majetkových právech“ a je „nepřípustný stav, v němž je jednotlivec nucen strpět újmu na svých právech v důsledku protiprávního jednání soukromé osoby, popř. orgánu veřejné moci, aniž by neměl zároveň právo na náhradu takovéto újmy.“

Na nález Ústavního soudu navázal Nejvyšší soud České republiky rozhodnutím ze dne 23. 2. 2017, sp. zn. 21 Cdo 630/2016, [NS 1224/2017], ve kterém se vyslovil následovně: „**Jestliže v projednávané věci byla žalovaná bez zavinění žalobkyně v prodlení s plněním svého závazku několik měsíců a postavení žalobkyně bylo (mimo jiné i s ohledem na neuspokojivý výsledek komunikace s vedlejším účastníkem) z hlediska dalšího plnění žalované nejisté, žalobkyně důvodně (aby předešla soudnímu sporu) řešila uspokojení svého nároku mimosoudní cestou, a to prostřednictvím zástupce - advokáta (tj. osoby, která má vysokoškolské právnické vzdělání, je zapsána v seznamu advokátů vedeném Českou advokátní komorou a splňuje další zákonem stanovené předpoklady), který poskytnutím právních služeb za úplatu napomohl věc mezi účastníky vyřešit smírnou cestou [srov. § 1, § 2 odst. 1 písm. a) a §§ 3 - 5 zákona č. 85/1996 Sb., o advokacii, ve znění pozdějších předpisů].**“ Vynaložené náklady na právní zastoupení v důsledku prodlení dlužníka byly v tomto případě soudem posouzeny jako účelné a v příčinné souvislosti s protiprávním jednáním dlužníka. Věřiteli tak byla náhrada škody přiznána.

Z uvedené citace je zjevné, že pakliže věřitel nejprve samostatně činí kroky směřující k vymožení pohledávky, avšak bezvýsledně, je následně účelné se i v mimosoudní fázi nechat zastoupit advokátem. Předžalobní výzva zasláná advokátem totiž obvykle působí na dlužníka důrazněji a dlužník tak více vnímá riziko zahájení soudního sporu, což ho motivuje k plnění. Tím se často podaří předejít soudnímu sporu. Podle našeho názoru by tak nebylo spravedlivé, pokud by se věřitelé, kteří byli jednáním dlužníků donuceni se nechat právně zastoupit, nemohli po dlužnících domoci náhrady na právní zastoupení jenom kvůli tomu, že dlužník těsně před podáním žaloby v důsledku působení advokáta svůj dluh uhradil. A to i s ohledem na to, že náklady vynaložené v mimosoudní fázi bývají v případě soudního sporu standardně přiznávány.

Zcela se tak ztotožňujeme s tendencí soudů názor vyjádřený v Rozhodnutí překonat.

NÁKLADY SPOJENÉ S OBRANOU SVÝCH PRÁV ZE STRANY (ÚDAJNÉHO) DLUŽNÍKA

Jak je to ale v případě, kdy nárok „věřitele“ není oprávněný a je to naopak „dlužník“, kdo je nucen se pro obranu svých práv nechat zastoupit advokátem? V takovém případě nárok na náhradu nákladů na právní zastoupení vzniká „dlužníkovi“ a nikoliv „věřiteli“.

Bohužel jsme se během naší praxe již několikrát setkali s nekalými praktikami společností, které se snaží vymáhat neexistující či neoprávněné pohledávky, a to i v zastoupení advokátů. Vedle toho nezřídká požadují náhradu nákladů na právní zastoupení. Vymáhání takových nároků přitom pouze „zkouší“ a jejich pravým úmyslem není uplatnit nárok u soudu. Osoba, proti níž nárok směřuje a

kteřá většinou nebude mít právní vzdělání, se však takové výzvy k plnění může důvodně zaleknout. Zcela logickým postupem je předání celé záležitosti advokátovi, který bude „dlužníka“ v mimosoudní fázi zastupovat a činit potřebné úkony k ochraně jeho práv.

Ne vždy se však ze strany věřitele musí jednat o nekalé jednání, respektive o úmyslné jednání v rozporu s dobrými mravy. Věřitel se např. z důvodu opomenutí může nejprve domnívat, že jeho nárok ze smlouvy je oprávněný. Nicméně až v důsledku mimosoudního jednání s právním zástupcem protistrany může vyplynout, že nárok oprávněný není. I v takovém případě však byl údajný dlužník v důsledku jednání protistrany nucen se nechat právně zastoupit, čímž mu vznikly náklady.[7]

V obou případech je pak naplněn předpoklad pro uplatnění nároku v podobě náhrady nákladů na právní zastoupení z titulu náhrady škody. S uvedeným souhlasí Nejvyšší soud České republiky, který ve svém rozhodnutí ze dne 22. 5. 2018, sp. zn. 32 Cdo 871/2018 uvedl, že „náklady na právní pomoc advokáta při obraně proti bezdůvodnému vymáhání práv ze smlouvy jsou v příčinné souvislosti s porušením povinnosti spočívajícím v takovém vymáhání.“ Na toto rozhodnutí dále shodně navázalo např. rozhodnutí Nejvyššího soudu České republiky ze dne 25. 2. 2019, sp. zn. 32 Cdo 209/2019-II.

Shrneme-li závěry uvedených rozhodnutí, při posuzování, zda stranám v mimosoudní fázi (kteřá nepřešla pro vyřešení hlavní záležitosti ve fázi soudní) vznikl nárok na náhradu nákladů na právní zastoupení, je vždy podstatné pečlivě zkoumat, zda byly náklady na právní zastoupení vynaloženy účelně a zda došlo k naplnění předpokladu příčinné souvislosti mezi škodou a protiprávním jednáním jedné ze stran. Pokud ano, je pak zcela legitimní předžalobní výzvou požadovat vedle pohledávky či jiného plnění též náhradu nákladů na právní zastoupení, a to právě z titulu náhrady škody. Co se týče výše takto uplatňovaného nároku, doporučili bychom při výpočtu vycházet z mimosmluvní odměny určené advokátním tarifem, a to s ohledem na přiměřenost a praxi přiznávání nákladů na právní zastoupení soudem.

Alžběta Slavičková,
advokátní koncipientka

URBAN & HEJDUK

[Urban & Hejduk s.r.o., advokátní kancelář](#)

Palác Valdek
Jugoslávská 620/29
120 00 Praha 2

Tel: +420 226 207 507
e-mail: info@urbanhejduk.cz

---

[1] § 22 zákona č. [85/1996](#) Sb., o advokacii.

[2] Advokát má v souladu s § 2 odst. 1 advokátního tarifu vedle nároku na odměnu advokáta též nárok na náhradu hotových výdajů a na náhradu za promeškaný čas za podmínek a ve výši stanovené advokátním tarifem.

[3] Režijním paušálem se rozumí náhrada hotových výdajů na vnitrostátní poštovné, místní hovorné a přepravné. Nedohodl-li se advokát s klientem na jiné paušální částce, činí tato částka 300,- Kč na jeden právní úkon právní služby podle § 11 advokátního tarifu.

[4] § 3 advokátního tarifu.

[5] Sazba mimosmluvní odměny podle § 7 advokátního tarifu je závislá na tarifní hodnotě. Za tarifní hodnotu se podle § 8 advokátního tarifu zpravidla považuje výše peněžitého plnění nebo cena věci anebo práva v době započetí úkonu právní služby, jichž se právní služba týká. Při určení tarifní hodnoty se nepřihlíží k příslušenství, ledaže by bylo požadováno jako samostatný nárok.

[6] § 11 advokátního tarifu.

[7] Srov. rozhodnutí Nejvyššího soudu České republiky ze dne 25. 2. 2019, sp. zn. 32 Cdo 209/2019-II.

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Nepřevzaté povolení stavby a změna územního plánu](#)
- [Letiště a letecké stavby](#)
- [Nejvyšší správní soud vymezuje nové hranice zneužití práva u běžných nákladů na reklamu](#)
- [Limity dohledu nad výkonem znalecké činnosti](#)
- [Stavebníci získávají od roku 2026 silnější pozici v soudních sporech o povolení stavby](#)
- [Novela zákona o spotřebitelském úvěru: zásadní regulatorní přelom, který změní finanční trh i praxi poskytovatelů spotřebitelských úvěrů](#)
- [Regulace cen taxislužby v roce 2026: co se mění a jaké mají obce možnosti?](#)
- [Jaké klíčové změny přináší návrh novely stavebního zákona?](#)
- [Nový zákon o zbraních a střelivu](#)
- [Novela zákona o pyrotechnice: likvidace profesionálů namísto zmírnění negativních vlivů](#)
- [Nový zákon o zbraních – hlavní a vedlejší držitelé a změny v posuzování zdravotní způsobilosti](#)